

ГІГ-КОНТРАКТИ: ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Запровадження на практиці новітніх технологій має на меті, зокрема, розвиток економіки, створення більш сприятливих умов (в тому числі податкових) розвитку бізнесу. Зокрема, в даному контексті в липні 2021 року було прийнято Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», а в грудні того ж року прийнято закон про внесення змін до Податкового Кодексу України, що має забезпечити відповідне податкове підґрунтя для функціонування зазначеного Закону.

На початку лютого 2022 року відбулося офіційне «відкриття» Дія.City, тобто спеціального правового режиму, який був розроблений саме для розвитку ІТ-галузі.

Відповідно до аналізованого Закону Дія.City є єдиним правовим та економічним простором, в якому компаніям (ІТ-бізнесу) за умови набуття статусу резидента Дія.City буде зручно, вигідно та прозоро працювати, отримуючи додаткові можливості розвитку завдяки спрощеному оподаткуванню. А найманим працівникам буде надано необхідне обладнання для виконання необхідного замовлення, певні соціальні гарантії тощо.

Головною метою Дія.City визначено підвищення інвестиційної привабливості ІТ-сектору економіки України.

Резиденти мають ряд переваг, які дають можливість більш економічно вигідно здійснювати діяльність та отримувати прибуток. Так, крім особливостей оподаткування є можливість укладати з найманими працівниками гіг-контракти. Під гіг-контрактом розуміється особлива форма залучення спеціалістів, яка поєднує в собі ознаки трудового та цивільно-правового договору. За таким контрактом співробітників не приймають в штат, а запрошують на конкретні проєкти, де вони у визначені строки вирішують поставлені задачі. По суті, це фрілансери, які приймаються офіційно на виконання певних робіт, не працюють у якості ФОПів, а мають й соціальні гарантії (відпустка, лікарняний тощо). Тобто гіг-контракт є більш гнучким інструментом регулювання цивільно-правових відносин, забезпечує соціальні гарантії гіг-спеціалісту.

Відповідно до Закону гіг-контракт – це «цивільно-правовий договір, за яким гіг-спеціаліст зобов’язується виконувати роботи та/або надавати послуги відповідно до завдань резидента Дія Сіті як замовника, а резидент Дія Сіті зобов’язується оплачувати виконані роботи та/або надані послуги і забезпечувати гіг-спеціалісту належні умови для виконання робіт та/або надання послуг, а також соціальні гарантії, передбачені розділом 5 Закону» [1].

Гіг-контракт має укладатися між резидентом Дія.City та гіг-спеціалістом у письмовій (електронній) формі. Тут застосовується базове цивільне законодавство та мають місце такі самі вимоги щодо чинності, як при вчиненні традиційних правочинів.

Всі гіг-спеціалісти рівні між собою та обираються резидентами Дія.City відповідно до рівня професійної якості. Сам процес укладення гіг-контракту може бути здійснено онлайн, за допомогою електронної пошти, комп’ютерних програм, месенджерів. Важливим є те, що роботодавець має право контролювати якість виконання робіт, в тому числі за допомогою відеокамер. Моніторити трафік компанії для визначення ресурсів, якими найчастіше користуються працівники, також не заборонено.

Гіг-контракт може бути укладено безстроково (строк не визначається сторонами) або ж на певний строк(за умови, якщо сторони вказали в гіг-контракті строк, протягом якого вони бажають співпрацювати). Також є можливість припинити гіг-контракт за бажанням однієї із сторін, для чого необхідно повідомити про це іншу сторону в письмовій (електронній) формі не пізніше як за 30 календарних днів до запланованої дати припинення або за 3 календарних дні, якщо співпраця тривала не більше 3 місяців. Якщо ж роботодавець (резидент Дія.City) хоче скоротити строк повідомлення гіг-спеціаліста, він може компенсувати таке очікування виплатою у розмірі, визначеному гіг-контрактом, але не меншому за поденну винагороду гіг-спеціаліста за кожен робочий день зменшення строку.

Крім того, істотними умовами гіг-контракту (окрім строку), звичайно, є предмет; права, обов’язки та відповідальність сторін; винагорода гіг-спеціаліста; умови припинення.

Великою перевагою гіг-контрактів є те, що він надає значні можливості для того, аби сторони домовлялися про індивідуально напрацьовані умови, що забезпечить резидентам найбільшу ефективність вкладених коштів та отримання максимальних прибутків, а

гіг-спеціалістам надасть можливість відкрито працювати і одночасно мати базові соціальні гарантії.

Аби досягти такого результату, законодавець передбачив деякі умови гіг-контракту, які будуть вважатися погодженими сторонами за умови, якщо вони додатково не уточнили це питання. До таких умов відноситься, зокрема:

- невизначений строк гіг-контракту;
- автопродлонгація;
- години роботи гіг-спеціаліста (40 годин на тиждень);
- надання обладнання (забезпечення гіг-спеціалісту роботодавцем (резидентом Дія.City) необхідного обладнання та інших засобів для виконання роботи);
- набуття резидентом Дія.City майнових прав інтелектуальної власності на твір, створений у зв'язку з виконанням гіг-контракту, в момент, наступний за створенням такого твору;
- базові соціальні гарантії (щорічна оплачувана перерва у виконанні робіт (наданні послуг) тривалістю не менше 17 робочих днів; допомога по тимчасовій непрацездатності;
- перерва у виконанні робіт (наданні послуг) у зв'язку з вагітністю та пологами; інші гарантії, передбачені Законом).

Разом з тим, будь-який замовник виконання певної роботи зацікавлений у страхуванні в першу чергу себе та свого бізнесу. Тому мають місце й певні обмежуючі зобов'язання.

По-перше, це договір «про нерозголошення», який передбачає заборону гіг-спеціалісту розголошувати комерційну таємницю та/або іншу конфіденційну інформацію резидента Дія.City або стосовно резидента Дія.City. В разі порушення може бути застосована компенсація (по суті це є штраф), розмір якої законодавчо ніяк не визначений і не обмежений, а тому підписуючи гіг-контракт гіг-спеціалісту необхідно звернути увагу на даний пункт.

По-друге, укладення договору «про утримання від вчинення конкурентних дій», який має бути укладений у письмовій формі та відплатним. Разом з тим, законодавець не передбачає мінімальної суми компенсації, що стимулює до певних маніпуляцій компаніями та може спричинити ситуацію, коли реальна сума компенсації (яка б відповідала ринковим цінам) не буде виплачуватися, що фактично порушує права спеціаліста, хоч формально і відповідає нормі законодавства.

По-третє, контроль за якістю виконання робіт гіг-спеціалістом, який може здійснюватися, зокрема, і за допомогою відеокамер. Замовник надає все необхідне обладнання та інші ресурси (доступ до мережі тощо) спеціалісту для виконання необхідної роботи, а, отже й здійснює певний контроль. Важливо пам'ятати, що такий контроль має межі. Зокрема, відеоспостереження може здійснюватися у місцях загального користування, за умови відсутності втручання в особисте та сімейне життя гіг-спеціаліста. В даному випадку не буде вважатися втручанням в особисте життя моніторинг використання гіг-спеціалістом обладнання, власником чи користувачем якого є резидент Дія.City.

По-четверте, на гіг-спеціаліста може бути накладена матеріальна відповідальність у разі завдання ним шкоди майну резидента Дія.City. Компенсація може бути здійснена з винагороди гіг-спеціаліста (тобто автоматично). Важливо, що має бути наявна вина гіг-спеціаліста, яка мала наслідком пошкодження відповідного майна.

Отже, спеціалісти в галузі ІТ зазначають, що переваг гіг-контракту (порівняно з традиційними трудовими відносинами) досить багато. Це, зокрема, податкове навантаження, стабільність проєкту (умови Дія.City залишатимуться стабільними щонайменше 25 років [2]), більш зручна взаємодія з найманими працівниками, можливість підбирати спеціалістів відповідно до вимог конкретного проєкту тощо. Також важливо, що на час воєнного стану в Україні умови вступу до кола резидентів Дія.City значно спрощено. Таким чином можна з впевненістю стверджувати, що запровадження і використання гіг-контрактів в Україні є перспективним напрямком як для розвитку компаній, пов'язаних з ІТ, так і для гіг-спеціалістів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20>
2. Колесник Г., Светлічний І. Особливості Гіг-контрактів та перспективи їх застосування в Україні. URL: <https://zib.com.ua/ua/151618.html>